

Szabadtéri Mozika

**A kórus és a statiszták helytállásáról •
Táncosok és tündérek • Fővárosi fodrászok
és öltöztetők érkeztek • Repülőkirándulások
a Balatonra**

Esténként a kíváncsiak se-rege gyűlik össze a Beloiannisz téri arkádok alatt, hogy ellessék egy-egy érdekes pillanatot a játékok nagy készülődésének. Tegnap és tegnapelőtt este a Hunyadi László próbái folytak, ma este pedig a János vitéz próbáira kerül sor. Mindegyik egy-egy újabb meglepetést tartogat a kíváncsiskodóknak is, de az igazi sürgésszorgást az láthatja, aki belülről szemléli a nagyszabású előkészületeket. Kívülre is kihallatszik azonban a kórusokon kívül a rendező hangja is, aki mikrofonon irányítja a próbákat és bizony, ha valami még egyelőre nem eléggé jól megy, újból és újból ismétlésre kéri a kórust, a nagyszámú statisztáit, sőt a szövegkeseket is. A fáradságot azonban nem sajnálja senki, hiszen ismételnék, hogy az előadásokra minden szépen és jól menjen majd.

A próbák és természetesen majd az előadások zökkenőmentességét a szokottmál is nagyobb számú művészeti irányító testület segíti elő. Nem kis dolog egyrészt a hatalmas színpad méretei miatt, másrészt a kórusok és a statiszták nagy száma miatt e zökkenőmentesség biztosítása. (Közel 200 ember mozgatható van szó!) Éppen ezért a rendező instrukcióinak végrehajtását a segédrendezőn kívül négy ügyelő is biztosítja a szokott színházi egy ügyelővel szemben, ezenkívül segédügyelőket, sőt különféle csoportvezetőket is állítottak be, akik mozgathatják, irányítják a színrelépő csoportokat. Az egész statiszták mozgását Kertész Gyula, a Szegedi Nemzeti Színház rendezője irányítja, aki nagy elismeréssel szölt a jó részt munkásszínjászokból és diákokból álló statiszták megbízható, áldozatkész helytállásáról.

Nem kis fáradságot igényel a minden esti próba, amely — ha az időjárás megengedi — a késő éjszakai órákba nyúlik. Sajnos, éppen tegnap este is a hirtelen kerekedett eső zavarta meg a próbalehetőségeket.

Hozzátehetjük, hogy legfeljebb az eső okozhat zavart, mert a meleg lehet akármilyen nagy is, a statiszták a többi szereplőkkel együtt helytállnak. Jellemző például, hogy a vasárnapi szokatlanul nagy kánikulai

hőségben délelőtt 9-től este 7-ig — csupán ebédszünettel — a tűző melegeben próbáltak a színpadon. Ingujjra, vagy félmeztelenre vetkőztek, vízzel locsolták magukat, de a próbát senki sem hagyta ott.

Ilyen lelkesedés nem is hozhat mást, csak sikert...

*

A Hunyadi Lászlóban és a János vitézben is a színházi előadásnál nagyobb szerep van a táncosokra. Mezey Károl készítette a koreográfiát mindkét előadáshoz és izléses, szép munkájához számos színházon kívüli táncost is kell igénybevenni. A Hunyadi László palotását ugyanis 32-en táncolják majd, a János vitézben pedig összesen, mintegy 60 táncosra van szükség. Ezért a Szegedi Nemzeti Színház balettkarján kívül fellépnek majd az ÉDOSZ, az Újszegedi Kender-Lenszövé és a Textilművek táncsoportjának tagjai közül is. Ugyancsak szerepel a János vitézben a János vitéz tündérszínházba, a Szegedi Nemzeti Színház rendezője irányítja, aki nagy elismeréssel szölt a jó részt munkásszínjászokból és diákokból álló statiszták megbízható, áldozatkész helytállásáról.

Megérkeztek már a Szegedi Nemzeti Színház öltöztetők.

A magyar ipar négy világrészbe szállít erőműveket és gyárberendezéseket

A magyar gépipar exportja jelentősen fejlődik. A szerszámgépgyártás a korábbi 40 típus helyett az idén már nyolcvan különféle gépfajtát tüntet fel cikklislistáján. A baráti országokon kívül több nyugati államba, Francia- és Nyugat-Németországba, Angliába, Egyiptomba, Indiába, Irakba, kisebb tételekben pedig Guineába, Ghanába, Etiópiába, Szudánba, Dél-Amerikába és a Délafrikai Köztársaságba is szállítanak magyar gépi berendezéseket. Magyar élelmiszeripari gépeket, kon-

zerv- és paradicsomsűrítő gyárakat, baromfi- és húsfeldolgozó üzemeket, az idén pedig 20 000 és 250 000 kalóriás teljesítmény közötti hűtőberendezéseket is szállítanak külföldre.

A komplett létesítmények — közöttük erőművek, malmok — kivétel három év alatt évi 160 millióról csaknem félmilliárd forintra emelkedett.

A magyar daruknak külföldön már világhírneve van: a Szovjetunió, Jugoszlávia, Lengyelország, Egyiptom, Szíria és Brazília kikötőiben is dolgoznak magyar daruk. Ezek megvitatása és tökéletesítése. Ezek a makettek kicsiben tökéletes másai az elkészítendő nagy színpadképeknek. Első képünkön: A. F. Lusina, a Moszkvai Sztanyiszlavszkij Színház diszlettervezője (a kép jobb oldalán) a Sztanyiszlavszkij Színház balett-együttese által bemutatandó, s nagy érdeklődéssel várt Esmeralda című balett diszletterezési problémáiról beszélget Bakó Józseffel, a sza-

A lelkiismereti szabadság MINDENKIRE VONATKOZIK

Azokhoz, akik szölk ez alkalommal, akikkel immár másfél évtizede vitatkozom a filozófia alapkérdéséről, vagyis arról, hogy melyik az elsődleges: a szellem, vagy az anyag. Én az utóbbit tartom a létezés egyetlen lehetséges alapjának, azonban barátaim és ismerőseim közül többen, akik ezzel nem értenek egyet, meglehetősen ferde szemmel néznek rám. Zok-nem veszik, hogy nem fogadom el véleményüket! Mint mondták, nem is egyszer, kicsit sajnálnak elrugaszkodásom és »értelenségem« miatt, mert a végítélet-harsonák megfűvése után nem lesz majd időm megbánni ateista felfogásom. Sőt azt sem tagadták le előttem, hogy ártalmas, rossz valakinek tartanak materialista világnézetem miatt, s csak azért állnak szöba velem, mert egyrészt rokoni és baráti szálak kötnek minket össze, másrészt ugyanolyan osztályhelyzetű embernek tartanak, mint amilyenek ők.

Őszintén mondom, jólesik, hogy nem taszítottak ki eddig maguk közül, s ezt most meg is köszönöm. Nem lenne borzasztóbb annál, mint amikor hazamegyek, vagy ellátogatok az üzembe és régi jó barátaim, tisztelt ismerőseim hátat fordítanak nekem, csupán azért, mert az övékétől eltérő elveket vallok és olykor heves polemia-csatakat vívtunk egymással. Bármennyire szilárd meggyőződéseim is, hogy nekem van igazam, azzal igazán nem sokra mennék, ha az emberek elzárkóznának tőlem. Önmagam meggyőzésére — úgy vélem — kár lenne már időt pazarolnom, inkább arra van nagy szükségem, hogy mások érveinek meghallgatása és mérlegelése után tökéletesíthessem mondanivalómat, illetve jobban meg tudjak győzni másokat a lenini elvek egyedüli létjogosultságáról.

Sokan megkérdezték már tőlem eszmecsereink holtpontra jutásakor, hogy honnan van bátorságom támadni az ő vallásos meggyőződésüket. Ha szabad, emlékeztetnék most arra, hogy én ilyet soha nem tettem, hiszen tudtommal még egyszer sem mondtam senkinek, hogy hagyja abba az imádkozást, vagy a templomba járást, ha kedvét leli benne. Ellenben valóban sokat beszéltem a természet-tudományos felfedezésekről, a tudományos kutatómunka legújabb eredményeiről, amelyek fényesen igazolják: a világot mindenütt mardék nélkül kitölti az a ma már körülbelül 98—100 fel-

fedezett elem, amit egyszerűen anyagnak szokás nevezni. Ez az anyag található a földre hullott meteorokban, s amint ezt a szovjet szputnyikok és rakéták műszerei tanúsítják, több száz ezer kilométerre a kozmoszban is. Ami azt jelenti, hogy az anyag foglal el és tölt ki mindent a végtelen természetben, és — hogy úgy mondjuk — nincs egy atommagnyi hely semmiféle szellemi szubsztancia, köznapin nyelven szólva isten szöbára.

Jogom van ezekről a egyszerű és felemelő tényekről beszélni? Nézetem szerint legalább annyira, mint azoknak, akik teljesen szabadon, senki által nem korlátozva, unostaltan azt a képtelenséget ismételtetik, hogy félni kell az istent, amit soha senki, sehol nem látott és érzékelt, s állítólag mégis csak egy szöbába került, máris megteremtődött a világ így, ahogy van, a maga bonyolultságában. Mondom, ha a hívőknek szabad ezt a dogmát terjesztetni, akkor nekem miért ne volna szabad a tényekkel, adatokkal alátámasztott igazságot propagálni. Valamikor — tudom — tűzre vetettek volna ezért az inkvizítorok, sőt még 20 évvel ezelőtt is börtönbe küldtek, vagy bitóra húztak volna a lelkiismereti szabadság porkolábjai. De — hálá a szovjet hadseregnek — 1944-ben én is emberré nőhettem, s nem kellett többé bújni és titokban nyilvánítani a véleményem. A kommunista párt uralkodó világnézetét emelte a marxizmus — leninizmus, s bár ideológiai ellenségek mindenfajta papi maszlagnak, őszintén tiszteletben tartja az állampolgárok vallásos meggyőződését. Azt hiszem, senki nem tapasztalja hazánkban ennek az ellenkezőjét. Csak természetes viszont, hogy a kommunistáktól elvárja az egyetlen tudományos világnézet, a marxizmus terjesztését, népszerűsítését.

Ugye mennyire nevesztés lenne ma valaki, ha eszébe jutna feljelentgetni, vagy hatóságilag üldöztetni a vallásos embereket! Szinte magától értetődőnek veszi mindenki, hogy nálunk lelkiismereti szabadság van, nem érheti bántódás azért, ha hisz isten létezésében. Pedig nem is olyan régen, a felszabadulás előtt más volt a helyzet. Nemcsak az ateistákat üldözte a hivatalos hatalom, hanem a szombatisztákat és a többi hozzájuk hasonló szekta és felekezet tagjait is. Hol volt abban az időben akár a legcsekélyebb lelkiismereti szabadság is? Bizony, el kellett úzni az arakat ahhoz, hogy hazánkban is félelem nélkül élhessen bármilyen elvet, vagy néze-

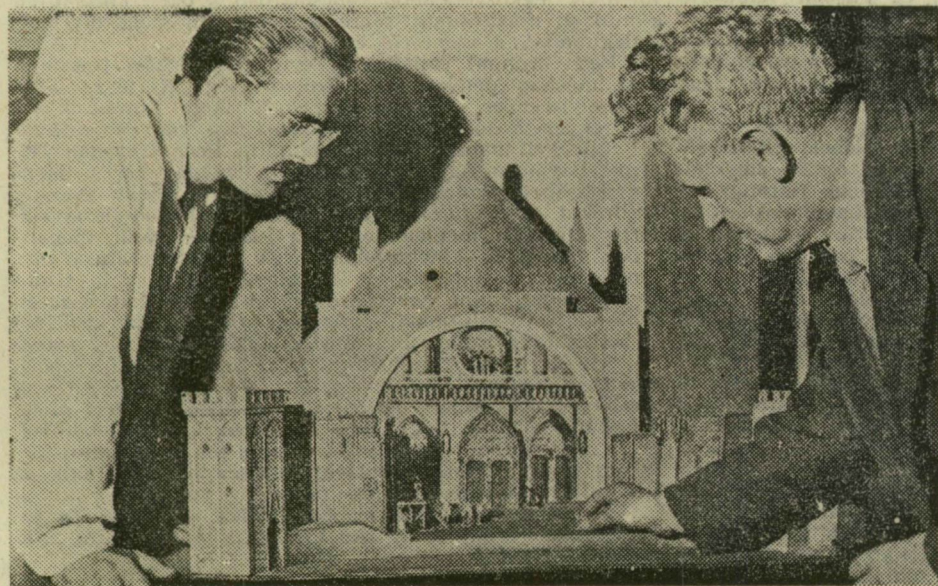
tet valló ember, feltéve, ha nem árt a társadalomnak, a néphatalomnak és tiszteletben tartja a proletárdiktatúra törvényeit.

Nem vádolhat engem senki elfogultsággal, dogmatizmussal, amíg harag nélkül túrom istenfélő embertársaim sokszor sértetéseinek is beillő meggyőzőségi módszereit. S történjek bármilyen, ezután sem teszem meg senkinek azt a szívességet, hogy türelmetlen legyek, vagy felülkerekedjek bennem valamiféle harag, akár a leglehetségtelenebb dolgok halatára is. Én vitatkoznivalak és meggyőzni, nem pedig belefojtani a szót »ellenfeleimbe«, de ugyanakkor azt kérem, sőt ha szükséges, követelem is, hogy ők se terrorizáljanak engem, mert úgysem vagyok hajlandó feladni álláspontomat. Nem panaszképpen említem, de a két és fél évvel ezelőtti ellenforradalom napjaiban nem tapasztaltam valami nagy türelmet a materialista meggyőződésű emberek iránt, sőt az én vitapartnereim között voltak, akik imígyen förmedtek akkor rám: ezután itt nem lesz kommunista agitáció. Nem, én nem tudnám azt mondani most ezeknek az embereknek, hogy »ezután itt nem lesz templomba járás«, jóllehet, ha alaposan megnézzük, ez az általános tudatfejlődés szempontjából valamivel talán hasznosabb cselekedet lenne.

Gorkijtól tudom — egy milliómos szavait idézte —, hogy: »a vallás olyan, mint a gépolaj, minél kiadósabban olajozzák vele az élet gépezetét, annál kevésbé súrlódnak az alkatrészek, annál könnyebb dolga van a gépésznek«. Ez egy tőkes életfilozófiája. Egészen érthető, hogy a kapitalista társadalom gépezetére oly jó hatással bíró olajhoz hasonlítva a vallást, amelynek fő feladata mindig az volt a történelem folyamán: csillapítani és a túlvilági boldogsággal kecsgetetni a kizsákmányolt dolgozót, a korgó gyomrú munkanélkülit. Nálunk azonban nincsenek többé tőkések. A munkásosztály kezében van a hatalom, amely munkásosztály megtanulta, hogy a szocializmus, a kommunizmus az egyetlen mennyország, amelyet saját maga valósít meg, saját maga számára. És ennek megfelelően — Gorkij milliómával ellentétben — a munkásosztály úgy nyilatkozik a vallásról: kábítószert, amely elveszi a nép tisztánlátását.

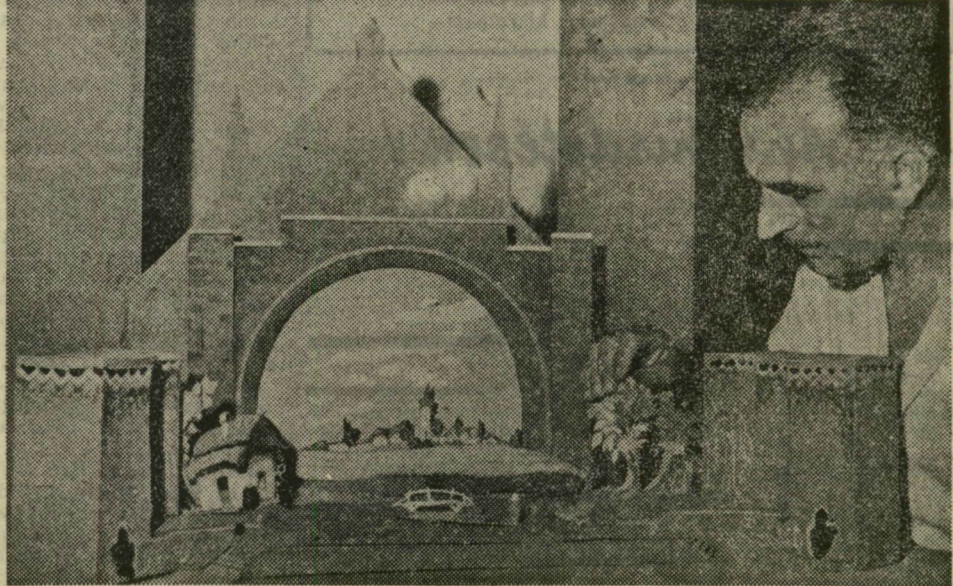
Mindezt saját lelkiismereti szabadságom védelmében mondtam el azoknak, akikkel vitatkoznival szöktam az élet dolgairól, s akik ezt még manapság is rossz néven veszik tőlem.

N. I.

Gyors ütemben haladnak a Szegedi Szabadtéri Játékok előkészületei. Egymásután érkeznek meg az előadások szereplői, délelőtt és délután folynak a próbák. A diszlettervezők, dacolva a rekkenő meleggel, a szebbnélsebb diszleteket készítik. Természetesen a valóságos színpadkép diszleteinek készítését megelőzi a diszlettervezők által elkészített diszletrajzok és színpadkép-mak-

tek megvitatása és tökéletesítése. Ezek a makettek kicsiben tökéletes másai az elkészítendő nagy színpadképeknek. Első képünkön: A. F. Lusina, a Moszkvai Sztanyiszlavszkij Színház diszlettervezője (a kép jobb oldalán) a Sztanyiszlavszkij Színház balett-együttese által bemutatandó, s nagy érdeklődéssel várt Esmeralda című balett diszletterezési problémáiról beszélget Bakó Józseffel, a sza-

(Liebm ann Béla felvételei)

battéri játékok színpadképi vezetőjével. »Tolmácsuk« az Esmeralda színpadkép-makettje. Második képünkön Sándor Lajos szegedi festőművész, a János vitéz diszleteinek tervezője az első felvonás színpadkép-makettjének társaságában. Nincs szükségük beszédre, ők ketten, az alkotó és az alkotás, szavak nélkül is megértik egymást. S a néző? Gyönyörködik majd a színpompás, »mesebeli« diszletekben is.